

БІКОВ Леонід Федорович (12. 12. 1928, с. Знам'янка, нині Слов'янського р-ну Донец. обл. — 11. 04. 1979, Київ) — кінорежисер, актор театру і кіно. Народний артист УРСР (1974), заслужений артист РРФСР (1965). Державні нагороди СРСР. Член СКІУ (1961). Закінчив акторський факультет Харківського театального інституту (1951; викл. [Д. Антонович](#)).

1951–60 — артист Харківського академічного драматичного театру ім. Т. Шевченка. В його інтерпретації доти периферійний персонаж, т. зв. маленька людина, опиняється в епіцентрі подій, демонструє переваги чітко окресленого морального кодексу та внутрішньої свободи.

1960–65 — актор і режисер кіностудії «Ленфільм», де поставив фільм «Зайчик» (1964), у якому виконав головну роль. Від 1969 — актор і режисер Київської кіностудії художніх фільмів ім. О. Довженка.

Картина «В бій ідуть тільки "старики"» (1973, роль Титаренка; Державна премія України імені Тараса Шевченка, 1977 і низка інших державних та міжнародних нагород) принесла акторові загальне визнання як режисеру і мала великий успіх у глядачів. У ній вміло використав кіноміфологію, створ. на матеріалі воєн. років, що відтворює особливий тип душевності, людських стосунків. Зняв також фільм «Ати-бати, йшли

солдати...» (1977, роль Святкіна; за жанровою та стильовою структурою є продовженням попередньої стрічки). Розпочав роботу над комедією «Прибулець» (1979, лишилися кінопроби). Фільми Бикова поліфонічні за звучанням: є в них пафос, гумор та іронія.

Встановлено меморіальну дошку на фасаді адміністративного корпусу кіностудії ім. О. Довженка (1988) та будинку на вул. Туманяна, № 8 (1980, скульптор В. Борисенко), де 1975–79 жив Биков; пам'ятний знак на місці загибелі митця на шосе Київ — Димер; пам'ятник актору в ролі капітана Титаренка з к/ф «В бій ідуть тільки "старики"» (Київ, 2001, художник В. Сівко, скульптор В. Щур). Його іменем названо малу планету та ескадрилью льотного полку України. Йому присвячено фільм «...якого любили всі» (1982, реж. Л. Осика).

Основні ролі

Паллада («Загибель ескадри» О. Корнійчука), Павка Корчагін («Як гартувалася сталь» за М. Островським), Олег («У пошуках радощів» В. Розова); у кіно — Сашко («Доля Марини», реж. В. Івченко та І. Шмарук, 1953), Мокін («Приборкувачка тигрів», реж. О. Івановський і Н. Кошеверова, 1954), Максим («Максим Перепелиця», реж. А. Граник, 1956), Павло Богатирьов («Дорога моя людина», 1958), Візник («У місті С», 1967, обидва — реж. Й. Хейфіц), Льоша («Травневі зорі», 1959), Гаркуша («На семи вітрах», 1962, обидва — реж. С. Ростоцький), Альошка («Альошчине кохання», реж. С. Туманов і Г. Щукін, 1961), Макаренко («Розвідники», реж. О. Швачко та І. Самборська, 1968) та ін.

Рекомендована література

1. Корогодский Р., Левин Е. Леонид Биков. Москва, 1978;
2. Тримбач С. Верность идеалу // ИК. 1979. № 5;
3. Зінич С., Капельгородська Н. Фільми про незабутнє. К., 1982;
4. «Будем жить!»: Воспоминания о Леониде Быкове — режиссере, актере, друге... К., 1996.

[С. В. Тримбач](#)

Бібліографічний опис:

Биков Леонід Федорович / С. В. Тримбач // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2003. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-41791>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).